

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Försättsblad Tentamen

(Används även till tentamenslådan.)

Måste alltid lämnas in.

OBS! Eventuella lösblad måste alltid fästas ihop med tentamen.

Institution Medier och journalistik		
Skriftligt prov i delkurs Journalistikens grunder		Provkod 1JO101
Kurs/program Journalistik och medieproduktion		
Datum 2015-10-02	Tid 08.00-12.00	Lokal N1011
Antal sidor totalt 10	Tillåtna hjälpmedel inga	
Övrigt		
Skrivningsansvarig lärare Patrice Voksepp		Besöker skrivningen ☐ Ja kl. ☒ Nej
Kan nås på telefon		kl. 9-11

Tentamensomslag ☐ Ja, ska delas ut (svar skrivs på lösblad). ☒ Nej, ska inte delas ut (svar skrivs i tentan).
--

OBS! Namn och personnummer ska skrivas med bläckpenna

Tentandes namn (ev. kod) Gustaf Rossi		
Personnummer (ej vid kod)		
Program/kurs		
Poäng 48,5	Betyg G E	Lärarsignum P.V.

Anvisningar

Inlämning av skrivning får ske tidigast efter 50 minuter (eventuellt senkomna tentander bereds därmed möjlighet att delta). Legitimation måste alltid finnas med.

Legitimation uppvisad ☒ Ja ☐ Nej	Skrivningen inlämnad kl. 09.40	Skrivvaktens signum P.V.
--	-----------------------------------	-----------------------------

Tentamen, kursen Journalistikens grunder – 1JO101, JOM15 A och B
Fredagen den 2 oktober 2015

1. Vilken tidning betecknas som den första moderna tidningen i Sverige? (1 p)

Aftonbladet

1

2. Vad var affärsidén när Dagens Nyheter grundades? Ge tre exempel (3 p)

Gavs ut på morgonen

Hemburen för prenumeranter i Stockholm

Mångfald i tidningen

2

3. Vilka tre huvuduppgifter har medierna enligt 1994 års pressutredning? (3 p)

Informera

Granska

Vara forum för debatt

3

4. Varför anser Göran Rosenberg att journalistisk objektivitet är en omöjlighet? (2 p)

Alla människor har olika bakgrund, kultur, värderingar
och åsikter som påverkar vilka val de gör.

Journalister använder dessa faktorer när de gör nyhetsvärderingar
vilket gör att nyheter alltid blir vinklad utifrån journalistens
perspektiv.

2

Rosenberg

6+2

5. Vilka två grundlagar reglerar tryckfrihet och yttrandefrihet i massmedier i Sverige? (2 p) Vilka medier reglerar de (var tydlig med vilken grundlag som reglerar vad)? (2 p)

Tryckfrihetsförordningen (TF) reglerar tryckfrihet i tryckta medier, till exempel tidningar och tidskrifter.
Yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) reglerar yttrandefrihet i etermedier, till exempel radio och TV.

4

6. Vad innebär offentlighetsprincipen? (2 p)

Alla medborgare har rätt att ta del av dokument, politiska beslut som har upprättats hos myndigheter. Den gäller inte dokument under utveckling eller sjukjournaler med mera...

7. Vad är en allmän handling? (2 p)

Ett dokument skall ha upprättats, inkommit eller förvarats hos en myndighet, till exempel ett domstolsbeslut/rättegångar, politiska beslut i landsting och kommun.

2

8. Vilka är justitiekanslerns uppgifter? (2 p)

Beraka att offentlighetens gränser inte överskrids

6

9. Vilka tre frågor ska besvaras under rättegången i ett tryckfrihetsmål? Ange rätt ordning (3 p)

Vem i ansvarskedjan är ansvarig? Avgörs av rätten

Föreligger brott? Besvaras av jury

Påföljd/straff - Om juryn sagt ja på fråga två beslutar rätten ett straff, till exempel böter, fängelse eller konfiskering

10. Vad är skillnaden mellan lagar och spelregler? (2 p)

Lagar är tvingande. Bryter man mot dem får man straff, (Böter, Fängelse)

Spelregler är rekommendationer. Ska följas men är ej tving. Bryter man mot dem kan man få klander } beror på vad.

11. Yrkesreglerna (i Spelregler för press, tv och radio) tar upp hur journalister ska arbeta när de skaffar material/jobbar på fältet. Redogör för två av dem. (2 p)

Journalisten integritet - Ta inte mot uppdrag från utomstående. Utnyttja inte ställningen som journalist för egen/personlig vinning.

Anskaffning av material - Visa hänsyn för ovana intervjupersoner.

Använd endast dold inspelningsutrustning i undantagsfall.

utvecklade!

5,5

+0,5

12. Redogör för två yrkesregler (i Spelregler för press, tv och radio) gällande journalistens integritet (2 p)

ta inte emot uppdrag från utomstående personer utanför redaktionen.

Utnyttja inte ställningen som journalist för egen vinning. Till exempel, använd inte presskort för att se en konsert gratis

2

13. Publicitetsreglerna (i Spelregler för press, tv och radio) säger bland annat att journalisterna och massmedierna ska ge korrekta nyheter, vara generösa med bemötande och respektera den personliga integriteten. Vilka är de andra tre publicitetsreglerna? (3 p)

Var varsam med namn - Behöver namnet publiceras?

Var varsam med bilder

2

14. När det blir fel i en tidning ska redaktionen vara generös med bemötanden. Förklara följande ord:

Rättelse (1 p)

ett mindre fel, till exempel felstavat namn. Publiceras när någon påpekat felet.

1

Genmäle (2 p)

Något har blivit helt fel, till exempel felaktigt reportage. Den inblandade personen får skriva själv eller ta hjälp av någon annan för att det ska

+ publiceras

2

7
6,5

bli rätt.

15. Vad är Allmänhetens pressombudsmans (PO) uppgift? (2 p)

Vara en meddlare mellan enskilda personer och tidningen.

Hjälper att föra en enskild persons talan mot tidningar om något blivit fel. Kan skicka vidare ärendet till Pressens opinionsnämnd (PON) vad?

16. Vilken nämnd utfärdar klander och vad innebär det? (2 p) Vad ska tidningen göra om den har fått ett klander? (1 p)

Klander utfärdas av Pressens Opinionsnämnd och är ett straff för en tidning som brutit mot spelreglerna. vilke?

Tidningen är skyldiga att publicera klandret omedelbart. ← 1

vilke?

17. Ge två exempel på karaktäristiska drag hos vardera texttyp nedan: (2 p/texttyp)

Nyhetsartikel

Skrivs i presens - här och nu

Reportern syns inte i texten och artikeln innehåller ofta en intervju 2

4+1

Reportage

hur då?

Personligt och bidöst. Reportern förmedlar ofta sina egna känslor, samt beskriver omgivningen och vad som händer utifrån detaljer.

2

Referat

Ett överberrättande av till exempel ett fullmäktigemöte. Reportern syns inte i texten och texten innehåller sällan några intervjuer. — men citat

1,5
+0,5

Notis

En kortare artikel som svarar på de grundläggande journalistiska frågorna Var? vem? när? hur? varför? Är en sammanfattning på några rader med högt läsvärde

1+1

18. Ge två exempel på åsiktstexter i tidningar (2 p)

Krönika

Debattartikel

2

19. Vad betyder/innebär följande ord? (1 p/varje rätt svar)

Konvergens

6,5
+1,5

Interaktivitet

Målgruppen interagerar med journalisten, ger återkoppling och kommentarer hur då? 0,5

"Digital divide"

Datajournalistik

Medborgarjournalistik

Medborgare bidrar med eget innehåll och händelser 0,5

20. Vad innebär det att en journalist har multikompetens? (1 p)

En journalist kan både utföra intervjuer, fotografera, filma, redigera och sända sina nyheter/reportage

1,5
+0,5

21. Vad är skillnaderna mellan massmedier och sociala medier? (2 p)

Massmedier har en ansvarig utgivare och rapporterar information.
På ett socialt medie är alla sina egna ansvariga utgivare för
vad som skrivs.

22. Vad betyder det att det är ett skifte från journalist till journalistik? (2 p)

23. Vad innebär det att journalist som yrkesroll har genomgått en professionaliseringsprocess? (2 p)

Från början sågs journalister som murklar som bara undersökte
saker de inte borde. Under senare årtionden har de blivit
"Den tredje statsmakten" och granskar åt medborgare.

0,5

24. Redogör för etiska aspekter som förändras när det gäller offentlighet och privatsfär och ge ett exempel från nutida journalistisk medieproduktion (3 p)

0,5

25. Vad tar Marina Ghersetti upp för egenskaper som gör att händelser blir nyheter? (4 p) Förklara vad de innebär (4 p)

Var har händelsen inträffat och är den sensationell
När har händelsen inträffat och vilka är inblandade.

Högt uppsatta elitcentrerade personer kan vara
mer intressanta för vissa nyheter.

Om en politiker gör något sensationellt, till exempel
kör mot rött ljus, skräpar ner kan det bli en större
nyhet än om en privatperson hade gjort det.

26. Ge två exempel på var en journalist kan hitta nyheter (2 p)

Gå diarierunda hos myndigheter

Läsa pressmeddelande och tips från allmänheten - Viktigt med källkritik

2
4+1

27. Ge ett exempel på vad som kan påverka nyhetsvärderingen på redaktionen (1 p)

Är redaktionen lokal, nationell eller internationell? En lokal redaktion prioriterar vad som händer där de är, rumsligt avstånd till händelsen

28. Varför är journalistik om politik och samhälle viktig, angelägen och betydelsefull? (1 p)

Medborgare behöver insikt i vad deras valda företrädare gör och hur de nyttjar sin makt. Varför?

29. Vilka krav finns på den politiska nyhetsjournalistiken? (3 p)

Journalisten skall inte ta sida i en debatt eller rapportera om lösningar de själva hittat. Den skall vara så objektiv som möjligt.

30. Ange tre av de mest påtagliga skillnaderna, för en journalist, mellan att skriva i tidning och arbeta med radio och tv (3 p)

I radio och tv kan ibland dold utrustning behöva användas. Kamera eller mikrofon kan ta upp information som kan vara obehaglig, till exempel vid olyckor. Vissa intervjupersoner kan vara ovana vid att bli filmade.

Maxpoäng: 82

G: 49

VG: 65